

VIRGIN ISLANDS 1967

Af

HENNING HENNINGSEN

1917 solgte Danmark sine sidste tropekolonier, de dansk-vestindiske øer, til USA. I dagene omkring 31. marts 1967 mindedes halvhundredåret for deres „transfer“ ved en storartet American-Danish Friendship Festival på øerne. Museumsinspektør, dr. phil. Henning Henningsen giver en oversigt over Virgin Islands, som de ser ud i dag, og peger på den kendsgerning, at befolkningen stadig lever videre på den danske kulturbaggrund fra 200–250 års dansk besiddelse.

I TIMEVIS svæver flyvemaskinen hen over det dyblå Sargassohav med drivende brune tangtoter. Så dukker i det fjerne mod syd en række småøer op af søen som højryggede hvaler. Det er de små Antiller, og snart kan man med kortet i hånd genkende nogle af dem: Tortola, Lille og Store Hans Lollik, St. Jan, og så er man over St. Thomas' vestende. Flyveren slår et sving langs øens sydside, og man ser Charlotte Amalies lyse huse ligge inde i den beskyttede bugt for foden af den brunt afsvedne bjergkam. Det danske statsskoleskib „Danmark“, som ligger for anker i bugten, kan tydeligt skelnes, ligesom et par kæmpestore linere på krydstogtsbesøg. Så stikker maskinen mod syd over det Karibiske hav; der er kun godt 70 km til St. Croix, hvis bjergrige West-end man hurtigt når. Fra luften ser man talrige plantagebygninger, hver med sin ruin af en sukkermølle, bygget af grå sten og ragende op som korkpropper på højkant. Så lander man i Alexander Hamilton lufthavnen på øens sydvestside og opsluges af modtagelseskomiteens festivitas, med journalister, dannebrogsglag, blomster, rompunch osv.

Fra luften ser øerne ikke store ud. St. Croix, den største, er på

størrelse med Møn, St. Thomas er så stor som Ærø, og St. Jan er betydeligt mindre end Amager. Men de er dog et stykke Danmark fra gamle dage, og den besøgende dansker er unægtelig spændt på at erfare, om der virkelig er noget dansk tilbage derude endnu, eller om de forløbne 50 år siden salget 1917 har udvisket det danske præg, der måtte have været. Man ved jo, at det danske islæt altid var minimalt, og dansk sprog har aldrig været brugt uden for de få danskeres kreds. Så man er skeptisk.

Det varer dog ikke længe, inden man til sin store forbavselse og ikke mindre glæde kan fastslå, at øerne stadig virker danske – selvfølgelig når man trækker deres tropekarakter fra. Ligesåvel som det nærliggende Puerto Rico, der i 1898 efter århundreders spanskhed blev erobret af USA, stadig er „pærespansk“, er Virgin Islands, som de nu hedder, stadig „pæredanske“, et lille stykke Danmark på den anden side af kloden, med den varme, frodige, paradisiske charme, som beliggenheden i tropezonen forlener dem med. Øerne ligger på omkr. 18° nordlig bredde, og naturen og den herlige luft er selvfølgelig ikke dansk. Men det er historien, og det er kulturen, og man ser, at 2–2½ århundredes præg ikke har kunnet bortviskes i et halvt århundredes forløb.

Byerne: Charlotte Amalie, Christiansted og Frederiksted, virker særdeles hjemlige i deres arkitektur. Mange af husene er forøvrigt bygget af gode flensborger mursten, som blev bragt med ud som ballast i skibene. Man synes, at man er hjemme, når man vandrer igennem gaderne. Selvfølgelig er husene ikke konstruerede som hjemme. Mange af dem har arkader eller buegange, bag hvilke fortovene går, og åbne gallerier foroven for skyggens skyld. Ruderne mangler helt eller er erstattet af jalousiruder, så nordostpassaten frit kan blæse igennem rummene og bringe kølighed. Til gengæld er der skodder til at lukke for, hvis en af de så frygtede orkaner skulle komme. Tagene er i reglen spåntage, dvs. belagt med *shingles*, små træplader, og i nyere tid af bølgeblik eller eternit. Men husenes enkle og smagfulde stil virker dansk, og det gør de lyse hvide, grå, gule, rosa, okseblodsrode og grønne farver, de er kalket eller malet i, også. Denne

Hus i Kongensgade, Frederiksted, med gallerier i gitterform.
– Dette og de øvrige fotos er optaget af forfatteren.

House with galleries, in Frederiksted.

vor egen *colonial style* er i høj grad beslægtet med dansk klassicisme, den er speciel for Dansk Vestindien og findes ikke på de andre øer.

Heldigvis er der kun ombygget ganske få huse, så gaderne står næsten ubrudte i en betagende harmoni, som man fryder sig over. Ingen byer hjemme i Danmark kan i dag opvise så sluttede gadebilleder. Alle tre byer er forøvrigt tydeligt nok anlagt på tegnebrættet og har lige gader, som skærer hinanden vinkelret og løber lige ud uanset terrænet.

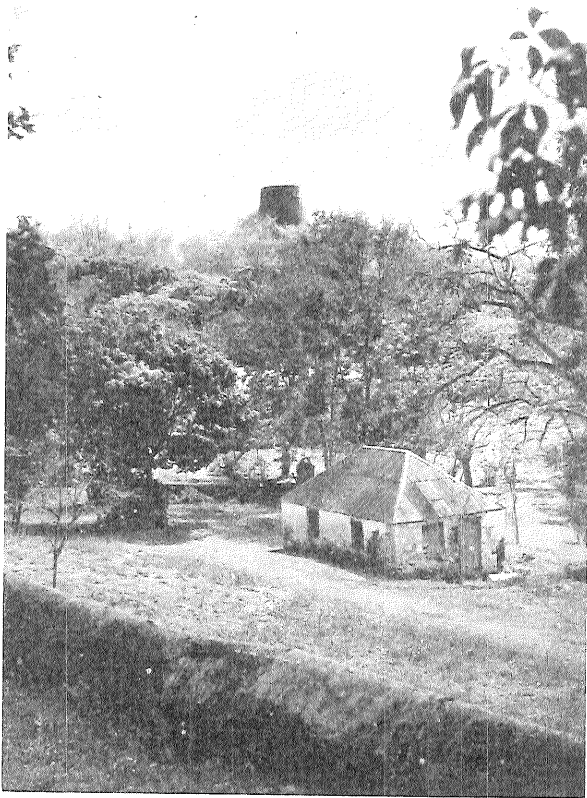
Der har været mange planer om at rive de gamle kvarterer ned, f. eks. magasinbygningerne i Charlotte Amalie, og opføre store moderne bygninger i stedet, men indtil nu er det heldigvis blevet afværget, bl. a. ved regeringens mellemkomst. Selv om mange *businessmen* overhovedet ikke har sans for de gamle bygninger, forstår de dog i reglen, at turisterne er charmeret af dem, og at de på den måde virker som et økonomisk aktiv. Så foreløbig bliver de stående.

Det danske præg forstærkes i høj grad af de danske gadenavne, som stadig figurerer på gadeskiltene og tildels endnu bruges. Ganske vist har engelsktalende tunger delvis måttet give op over for f. eks. Raadets Gade, Dronningens Tværgade osv., men man forsøger at radbrække dem som man bedst kan. Vimmelskaftsgade kaldes dog i daglig tale Backstreet (Charlotte Amalie). De gadenavne, der trop- per op i de små byer, er f. eks. Kongens, Dronningens Gade (og Tvær- gade), Kronprinsens Gade, Kompagniets Gade, Nygade, Nørregade, Østergade, Strandgade, Bjerggade, Krystalgade, Hospitalsgade, Tor- vegade, Hummergade, Grønnegade, – så man føler sig som hjemme.

Men menneskene? Ja de 85–90 % er mørke i alle afskygninger, og dansk sprog har som sagt aldrig været fremherskende på øerne, hvor tidligere kreolsk var negersproget, og hvor engelsk har været almindeligt brugt i mere end 150 år. Selv om danskerne altid har været i mindretal, idet det nærmest kun var embedsmændene og soldaterne der var danske, tilligemed et fåtal af plantere og han- delsmænd, har den danske indflydelse dog været stor, meget større end man ville vente. Måske takket være at embedsmændene var toneangivende, måske takket være skolevæsenet, som blev indrettet så tidligt som i 1839 for slavebørn og senere stadig udbygget.

Uden at ville presse det selvoplevede for hårdt, noterer man dog med glæde forskellige småting som f. eks. danske navne blandt øernes indfødte befolkning: Christian, Thomasine, Kaj, ligesom at der i hus- holdningen endnu sporadisk træffes minder om dansk kogekunst. At man overalt så et væld af dannebrogstilflag ved siden af Stars and Stripes og det særlige vestindiske flag (hvidt med en gylden ørn med rødt-hvidt stribet skjold på brystet og holdende en palmegren og tre pile i kløerne), skyldes selvfølgelig den særlige festival-begiven- hed, men det glæder dog én.

I de talrige artikler, der fremkom i den vestindiske presse i jubi- læumsdagene, blev øernes udvikling under det forløbne halve år- hundrede nok fremhævet, men Danmark hyldedes i stærke vendinger, og det blev betonet, at øerne var stolte af at bygge på den „fine dansk- europæiske kultur“.

Suktermølleruin og negerhytte, plantagen Butler's Bay, St. Croix.

Sugar mill and worker's dwelling, plantation Butler's Bay, St. Croix.

Er der noget om dette? Har Danmark virkelig betydet noget for den nulevende befolkning?

Ja i høj grad, mente en højtstående embedsmand, som var født på St. Thomas for lidt over halvtreds år siden, og som meget beredvilligt gjorde rede for sine tanker. Selv om han som danskernes „lærling“ var meget engageret i spørgsmålet personligt, og selv om det var i privat form, de blev fremsat, er det dog ikke uden interesse at høre dem, så meget mere som han efter eget udsagn ikke står ene med dem.

Han sagde: hele vor kulturbaggrund er dansk. De embedsmænd, der kom herover fra Danmark, var for størstedelens vedkommende hæderlige folk, som gjorde hvad de kunne for øerne og deres befolkning. Danmark som lille land havde ikke råd til at gøre storartede økonomiske investeringer, men de gav os noget som var meget bedre, nemlig en moralsk målestok i demokratisk ånd. På øerne har der f. eks. ingen racediskrimination været, og det er der heller ikke idag. Danskerne har givet os retfærdighedssans og ansvarsbevidsthed; de har vist os, at penge ikke er alt, og at jagten efter dollaren ikke er et mål i sig selv. Endvidere har vi fra danskerne arvet deres vidunderlige sans for humor, samt en vis stædighed (*stubbornness*), og det er ikke ringe egenskaber. Dem videregiver vi ældre, som endnu kan mindes det danske styre, til vore børn. Jeg har selv været i Danmark for et par år siden, fortalte han videre, for ubemærket at studere den jævne dansker i dagliglivet og for at se, om folket måske skulle have forandret sig, men jeg er glad ved at kunne sige, at dette ikke er tilfældet. Danskerne har idag nøjagtig de samme egenskaber, som de havde for 50 år siden, og det er dem vi lever på herude.

Jeg svarede med nogen skepsis, at det inderligt glædede mig at høre dette, men at danskerne alligevel gik rundt med et vist skyldkompleks over for tidligere tiders synder: slavehandel, udnyttelse af sorte medmennesker, brutal behandling af dem, og tillige i den sidste danske periode, da slaveriet forlængst var ophævet, mangel på pengemidler til at hæve øernes sociale, medicinske, uddannelsesmæssige osv. standard.

Ja, der har været mange dårlige mennesker i fortiden, indrømmede han, og alle danske var selvfølgelig ikke lige store idealister, men det var dog danskerne, der 1792 forbød slavehandelen før nogen anden nation, og når amerikanerne henviser til deres Abraham Lincoln, siger jeg altid, at danskerne havde generalguvernør Peter von Scholten, som i 1848 gav negrene fri, længe før slaveriet blev ophævet i Amerika. Han er for os simpelthen det ædleste menneske, Danmark har sendt herud.

Og på sundhedsmæssigt område står Danmark også med palmerne

i hænderne. Den danske læge Knud Hansen, som blev her efter 1917 og efter hvem hospitalet i Charlotte Amalie er opkaldt (Knud Hansen Memorial Hospital), kaldes „de syges og de indfødtes velgører“. Ham skyldes det, at Virgin Islands nu er det sundeste sted i hele USA. Han fik udryddet gul feber, malaria, elefantiasis, spedalskhed og andre sygdomme, som tidligere hærgede øerne.

Education – ja også her gjorde von Scholten en indsats. Allerede 1839 oprettedes skoler for slavernes børn, – hvor havde man på det tidspunkt noget tilsvarende? –

En dansker hører gerne sådanne ord, selvom man inderst inde synes, at problemstillingen er noget forenklet og ved, at de er sagt i en venskabelig stemning.

Forøvrigt er det sikkert velbekendt, at dansk indflydelse på et bestemt område nutildags har en blomstring som ingensinde før, nemlig i de talrige butikker, hvor dansk porcellæn og keramik, dansk sølv, danske møbler, danske fødevarer af enhver art, danske nydelsesmidler som øl, snaps, spirituosa, cigarer, småkager osv. osv. dominerer absolut. Det danske er så givet mondænt, og forretningerne smykker sig med danske farver og danske navne, som f. eks. Elverhøj, Gavébod, Maison Danoise, Den lille Butik, Copenhagen Ltd., Royal Dane. Sådan noget trækker voldsomt, og de tusinder af turister, der daglig udpys fra de store linere på krydstogt i Vestindien, styrter villigt ind i alle de mange velforsynede butikker og køber danske varer i store mængder og for mange penge. – Alt hvad der er *Danish*, sagde en forretningsmand til mig, er simpelthen udtryk for kvalitet og højeste smag. *Danish design* er i topklasse verden over!

Også det må smigre en beskeden dansker. I sandhedens interesse må det nu siges, at der på mange områder ikke skal så meget til for at udkonkurrere det, som udbydes.

Øernes politiske stilling inden for de Forenede Stater volder befolkningen nogen bitterhed, og alle håber på en ændring af de utilfredsstillende forhold. Virgin Islands er *unincorporated territory* og har ingen repræsentant i Washington, ej heller valget ved præsidentvalgene. Guvernøren udpeges af præsidenten og vælges ikke af fol-

ket. Tidligere kom han ovre fra staterne; den nuværende guvernør Ralph M. Paiewonsky er den første „indfødte“ guvernør. Virgin Islands, der sorterer under det amerikanske indenrigsministerium, har en vis form for selvstyre og har et lovgivende senat på 15 medlemmer, deraf de fleste mørke. Selv om befolkningen har amerikansk borgerret, står øerne dog uden for det amerikanske toldområde. Men det er forøvrigt ingen ked af. Fra dansk tid er øerne frihandelsområde, hvor priserne på importerede varer er meget lave, – en stor fordel for øerne, som derved tiltrækker tusinder af købelystne turister hvert år. Dette er en kontant dansk arv, som årligt er millioner af dollars værd.

På baggrund af den skuffelse, amerikanernes overtagelse beredte befolkningen, som havde ventet gyldne tider, står dansketiden sikkert så meget desto mere i en særlig glans, – måske noget ufortjent.

Øernes samlede areal er 358.9 km². Til sammenligning tjener, at Mors i Limfjorden er 363.2 km², altså en smule større. Men selv om de er som pletter på verdenskortet, er de dog så afvekslende, at det er svært at give en helt fyldestgørende beskrivelse af dem. Det kan kun blive i store træk.

Indbyggerantallet var efter sidste folketælling (1960) på St. Thomas 16.201, på St. Croix 14.973 og på St. Jan 925. Ialt 32.099. Man regner med, at tallet siden da er vokset med mindst en halv snes tusind.

Klimaet er simpelthen vidunderligt. Varmen er ret konstant året rundt og ligger på St. Croix på 25–28° C. i gennemsnit. På grund af den lifflige passatvind fra nordost og øst føles den ikke spor tryk-kende, når man går let klædt, kun behagelig. Bliver man for varm, lokker havet til badning. Mange steder er der vidunderlig hvid koralstrand med palmer og hele sceneriet man kender fra sydhavsfilms, og vandet er stærkt og brændingen kraftig. Vandets farve spiller i alle grader af turkisgrønt og blå. Der kan være fare for hajer og barracudaer, så man må ikke gå længere ud end til de udlagte plastikkugler.

Palmeallé op til plantagen Golden Grove, St. Croix.

Palm alley, plantation Golden Grove, St. Croix.

De fleste af de store badehoteller har ladet bygge private *swimming-pools* tæt ved stranden.

Pudsigt nok reklamerer hotellerne med, at gæsterne bor frit, hvis temperaturen skulle synke under 21° C. (70° F.) eller gå over 31° C. (88° F.).

De frygtede orkaner optræder især i tiden fra 25. juli til 25. oktober.

Mange tror, at det aldrig regner på øerne, men det er i høj grad forkert. St. Croix har i gennemsnit 1175 mm nedbør årligt, hvilket er lige ved at være dobbelt så meget som i Danmark, men regnen falder på grund af bjergene mest på øens vestside, hvorimod østsiden kun får lidt væde. St. Jan har 1160 mm og St. Thomas 1140. Vandforsyningen er dog et problem; regnvandet samles overalt fra tagene og ledes ned i kølige cisterner, enhver vestindiens stolthed.

Hvor der falder regn nok – der kan optræde lange tørkeperioder –

er plantevæksten overmåde rig, med et tropisk og duftende blomsterflor: hibiscus, julestjerner, bougainvillea, nerier, jasminer, orkideer og mange flere. Af træer og planter findes mangfoldige slags palmer: kokos-, konge-, viftepalmer m.m., og endnu flere løvtræer: tulipantræ, mahogni, eukalyptus, pebertræ, papaya, mango, guava, tamarind, baobab, banyan, bayrumtræ, pokkenholt, kapoktræ, banan, bambus, for ikke at glemme den pragtfulde flamboyant. I sumpene mangrove. Regnskoven på St. Croix' vestende og på St. Jan er en tæt urskov med mange slags træer, bregner og mosser; fra træerne vokser lianer og andre snylteplanter; her findes også det berygtede gifttræ, som drypper giftdråber, der siges at kunne dræbe de mennesker og dyr, som uforvarende søger ly under det. Helt så slemt er det vel ikke, men dråberne kan give blærer på huden. På tørre egne glæder man sig over de herlige kaktusser: figen-, orgel-, søjle- og slangekaktus, agaver med vidunderlige blomster osv.

På øerne findes der ingen farlige dyr. Blandt fuglene mærker man sig f. eks. pelikaner og flere slags kolibrier. Af pattedyr er der mongusen, som er indført fra østen; det er desmerdyret, som bekæmper slanger, men der er ingen slanger i Vestindien, og den er ved at blive en landeplage. Når man kører en tur, ser man den tit smutte som en pil tværs over vejen. På klippeflader og i ruiner er der talrige firben, og om natten synger fårekylingen eller cikaden, eller måske begge to, så man knap kan falde i søvn. Fluer og moskitoer så vi slet ikke, – måske er de udryddede. Termitter er der derimod mange af. De æder træværk og møbler i husene, hvis der ikke er brugt mahogni eller andet hårdt træ. Termitterne har deres boer i træerne, store brune kugler mellem grenene. – Skorpioner kendes også.

Muldyr og æsler, der tidligere var så almindelige, er fortrængt af bilerne. De få heste, der er tilbage, bruges til ridning.

Selv om kun korte afstande skiller de tre hovedøer, er de dog som tre forskellige verdener på grund af den historiske og naturbestemte udvikling. Befolkningen understreger måske lidt vel stærkt forskellen, og hver for sig synes selvfølgelig, at netop hans ø er den bedste. St. Thomas (koloniseret 1666) er afhængig af sin gode havn

Senatsbygningen i Charlotte Amalie, tidligere dansk kaserne. I forgrunden den gamle paradeplads, hvor dannebrog blev strøget 31. marts 1917 ved øernes overlevering til U.S.A.

The Legislature Building in Charlotte Amalie, formerly the Danish barracks. On the paradeground in front the Danish flag was hauled down at the transfer ceremony on March 31, 1917.

og var i lang tid hele Vestindiens centrum for skibsfart og handel. St. Jan (besat 1717) har kun været opdyrket i forholdsvis kort tid og er nu næsten urskov. St. Croix (købt 1733 fra Frankrig) var plantageøen, hvor sukkerrør og bomuld groede.

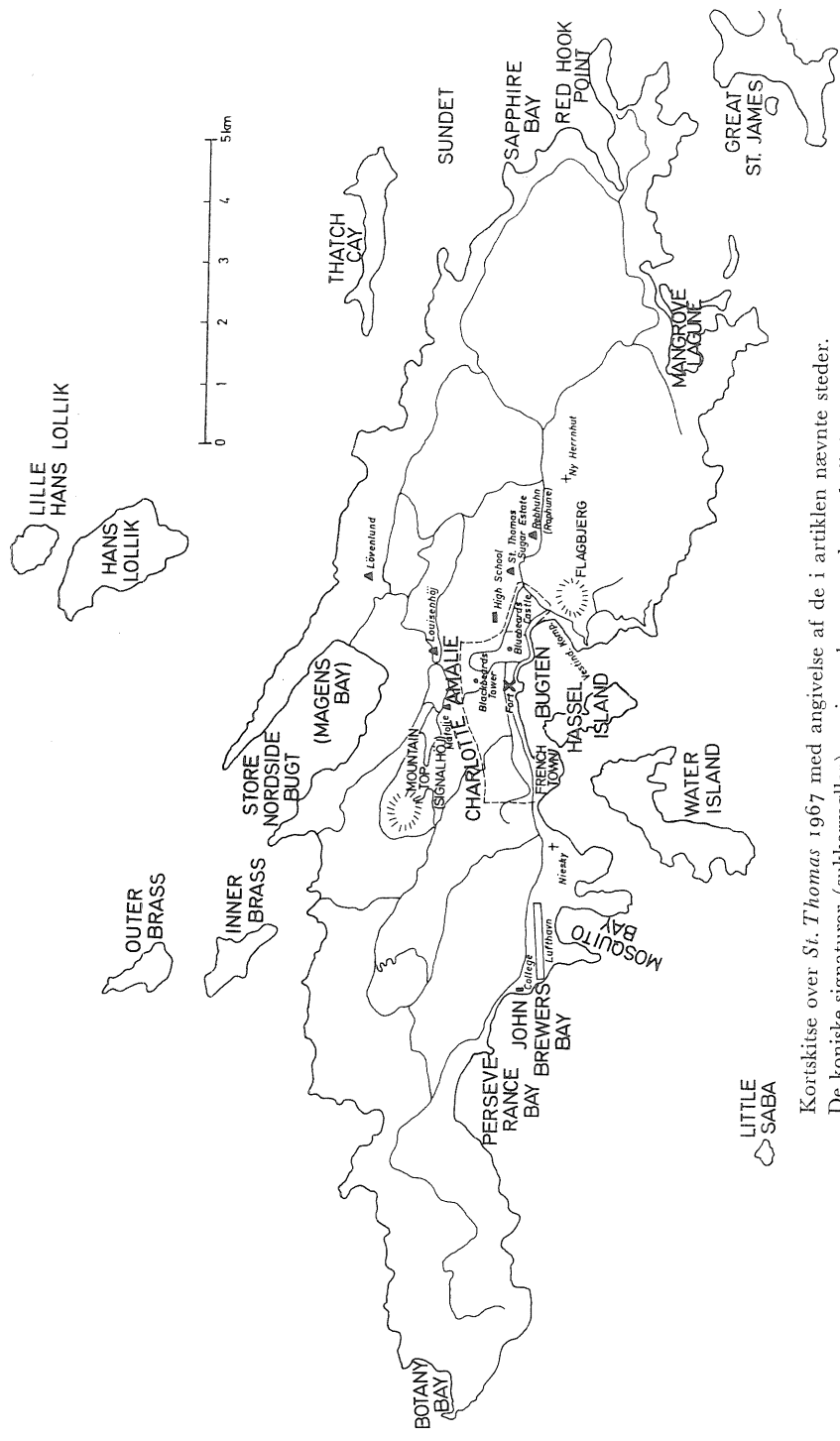
Trafikken til øerne og mellem dem foregik tidligere højst besværligt ad søvejen. Bortset fra at der går en lille motorbåd mellem St. Thomas og St. Jan, er der ikke skibsforbindelse mellem dem mere; al transport foregår pr. flyvemaskine, mellem St. Thomas og St. Croix også med vandflyveren, kaldet *The Goose*. Til øerne kan man også kun komme ad luftvejen. Der er hyppige forbindelser med San Juan i Puerto Rico og forøvrigt også med de andre øer i arkipelaget og med jetflyver direkte til USA.

Trafikken på de udmærkede men noget smalle veje er ikke ringe. Der er særdeles mange biler. Mærkeligt nok har øerne venstretrafik. Man siger, at den blev indført af englænderne under besættelsen 1807–15, men det lyder rimeligere, at den skyldes, at kusken i ældre tid bekvemmere førte sit æsel eller muldyr fra venstre side og derfor holdt til venstre.

St. Thomas

Livet på øerne pulserer uden tvivl stærkest i *Charlotte Amalie* (udtales noget uventet som: Charlot 'Amali). Midtpunktet i den ca. 15.000 indbyggere store „hovedstad“ er det okseblodsrøde danske Christiansfort fra ca. 1680, nu politistation og arrest, fra hvis bastioner man skuer ned over pynten med paradepladsen, hvor den historiske afståelsesceremoni fandt sted 31. marts 1917. Flere danske jernkanoner står stadig ved vandbatteriet og foran den gamle danske kaserne, nu en smuk grønmalet bygning med store hvide vinduesbuer. Den er senats- og administrationsbygning (*Legislative Building*). Blikket svæver ud over bugten, som ligger i læ af de lave bjerge. Skoleskibet „Danmark“ er fast staffage hver sommer og hører ligefrem med til billedet. Mod øst hæver det gamle Flagbjerg sig, hvorfra der blev givet signal i ældre tid, når et skib nærmede sig. Ved dets fod ligger Vestindisk Kompagnis moderne kajanlæg og bygninger. På bjergsiden ses, ligesom andetsteds på øen, store hvide cementflader; det regnvand, der falder på dem, indsamles i cisterner.

Nord for fortet ligger Emancipation Garden, opkaldt efter slaveriets afskaffelse. Her holdtes tidligere efter sigende verdens største slavemarked. Nu hænger her en kopi af den amerikanske frihedsklokke i Philadelphia, som i 1776 ringede den amerikanske uafhængighedskamp ind. Egentlig skulle den have erstattet den i 1909 opstillede buste af Christian IX, men de indfødte ville ikke af med deres konge; de sagde, at klokken hellere burde hænge hvor den kunne ses af folk, med det resultat, at Christian IX stadig har holdt sin plads i midten, mens klokken er ophængt ud mod gadetrafikken. Det

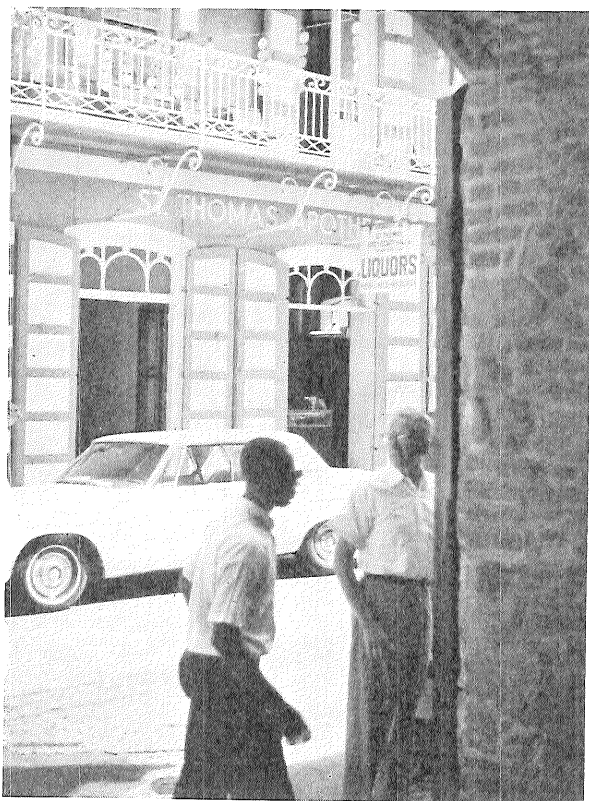
Kortskitse over *St. Thomas* 1967 med angivelse af de i artiklen nævnte steder. De koniske signaturer (suktermøller) angiver plantager, de tynde linjer er veje.

gamle fine, stadig danskejede Grand Hotel (fra 1845), med hvidkalkede mure og kraftigt rødmalede søjler og træværk, og med en herlig loggia på første sal uden for den store balsal, dominerer pladsen, som mod vest afgrænses af den forhenværende danske toldbod.

Selve forretningskvarteret strækker sig mod vest fra Nørregade (bag Grand Hotel) og langs Dronningens Gade (Main Street). Her er der butikker i så godt som hvert hus, med alverdens – specielt Danmarks – herligheder til fals for de turister, som fylder gaderne om dagen. Om aftenen er her stille og kønt. En del forretninger er i dansk eje. Af særlig interesse er det ærværdige St. Thomæ Apotek (St. Thomas Apothecary Hall), som nu nærmest er en *giftshop* og *drugstore*. Det ejes af Isidor Paiewonsky, en bror til guvernøren og lidt af en lokalhistoriker. De gamle fine pilastre og træsøjler fra apoteker Riises tid er endnu i behold i butikken.

Fra Main Street og ned til bugten løb der i gamle dage talrige smalle slipper, knap 100 m lange, til brug for varetransporten fra firmaernes skibsbro og kaj (*wharf*) op til pakhusene. De findes stadig, dog nu idylliserede med blomsteranlæg, lamper osv. Et sted ses den gamle skinnevej endnu, ovenikøbet med en lille fladvogn på skinnerne. De maleriske småkajer er nu forsvundne, idet en bred strandvej, Veteran's Drive, er anlagt foran dem. Af hensyn til den voldsomme trafik var det nødvendigt at få lettet færdselen i gaderne, men det kræver nogen fantasi, hvis man vil forestille sig, hvordan dette interessante kvarter så ud før i tiden. De gamle varemagasiners lagerrum, hvor fade med sukker, rom og bayrum, bomuldsballer, tobaksruller og andre varer opbevarede, er nu indrettede til maleriske forretningslokaler med de oprindelige bjælkelofter og buer i behold.

Efter torvet, med den åbne torvehal fra dansk tid, forsynet med et malerisk svungent smedejernstag, og den tidligere Dansk-Vestindiske Nationalbank (1905), går Dronningensgade mod vest over i Kronprinsensgade. Her hører forretningerne op og boligkvarteret begynder, først med finere bygninger, derpå med pittoreske, men mere enkle og primitive huse og hytter.

Det gamle St. Thomæ Apotek i Dronningensgade, Charlotte Amalie.

The old St. Thomas Apothecary Hall in Main Street, Charlotte Amalie.

Over den lavere bydel, der samler sig om Main Street og Nørregade, med Vimmelskaftsgade og Krystalgade som baggader mod nord, ligger de nyere og fornemmere kvarterer malerisk grupperede på siderne af byens tre høje. Bedst ser man dem fra bugten eller fra luften. Den midterste krones af Denmark Hill, en klassicistisk bygning med søjleloggia i den store stil, opført af viceguvernør Berg ca. 1830 og nu bolig for den danske konsul, der samtidig er direktør for Vestindisk Kompagni. Den østligste af de tre høje har på toppen

et gammelt rundt fæstningstårn af grå sten; det er med traditionel sans for sørøverromantik kaldt Blackbeard's Tower efter en berømt *buccaneer*, men er i virkeligheden det gamle danske Skytsborg (1678). Man kommer derop forbi det smukke „Hotel 1829“, placeret i den højt beliggende Kongensgade. I denne fornemme gade ligger også guvernementshuset, bygget 1867. Her residerer guvernøren, og her gives strålende fester i de smukke festsale fra dansk tid. Trappen til bygningen flankeres foruden af et par gamle danske kanoner af et ægte dansk skilderhus, som i anledning af 50 års jubilæet blev foræret af den danske stat. Fra Kongensgade fører et par stejle trappegader op ad højen, berømtest „The 99 Steps“, og oppefra har man den mest vidunderlige udsigt over by og bugt.

Der er fra ældre tid mange trosretninger på øerne og derfor ikke så få små kirker i byen. Den lutherske kirke findes i Nørregade ved foden af guvernementshuset. I Raadets Gade ligger den reformerte kirke med en pompøs rød søjleportal, og i Kronprinsensgade findes den katolske hovedkirke. I Krystalgade er (lige som i København) synagogen opført; den er grundlagt 1796.

Af kirkegårde kan nævnes den jødiske med ejendommelige høje grave i Kronprinsensgade. Over for den ligger den vestlige kristne kirkegård og i Hospitalsgade den østlige. Kirkegårdene er ikke så velplejede som vore, men virker alligevel stærkt, for her under de svale træer kan man gå fra grav til grav og læse mange af de bekendte navne fra St. Thomas' historie. Livet var ofte alt for kort herude. I et hjørne på den østlige kirkegård er gravsten og gravmæler over danske embedsmænd og søofficerer samlet i et smukt arrangement, indrettet af arkitekt Tyge Hvass 1920 på den danske stats foranstaltning. I midten står monumentet for søhelten fra Sjællands Odde, C. V. Jessen, som døde 1823 som guvernør på St. Thomas.

Byen afsluttes mod øst af en lille bjergknold, hvorpå Bluebeard's Castle ligger. Her er nu et yderst fornemt hotel, som gør alt for at understrege den romantiske legendedannelse om piraten Bluebeard, stærkt blandet op med eventyret om ridder Blåskæg, som dræbte

alle sine koner. Hotellets brudesuite er meget raffineret anbragt i den grumme pigejægers tårn. I virkeligheden er det et gammelt fæstningstårn Frederiksfort, opført 1688 som pendant til Skytsborg, men dette lyder unægtelig ikke nær så interessant. På hotellets terrasse kan man sidde og drikke sin Planter's Punch, mens man skuer ned over byen; mange af de bekendte prospekter af Charlotte Amalie fra ældre tid er taget heroppe fra.

Selve øen er nærmest som en langagtig bjergryg. Den er 21 km lang og 6 km på det bredeste sted (86 km²), – det er alt. De gamle plantager er forlængst opgivet og erstattet med dejlige lyststeder, men flere ruiner findes stadig, f. eks. af den gamle St. Thomas Sugar Estate øst for byen. På grunden er nu bygget talrige villaer samt et college, og her skal det nye store hospital ligge.

Ad Mafolie-vejens hårnålesving med stadig mere og mere imponerende udsigter kommer man helt op til bjergkammen, hvis højeste punkt er ca. 500 m. Fra Mountain Top, den gamle Signal Hill, hvor der er bygget et hotel, ser man mod nord over Atlanterhavet med de mange klippeøer: Brass- og Hans Lollok-øerne, Kakkerlak- og Fårekylingeøen (Cockroach og Cricket Island) osv. For foden af bjerget ligger den turkisgrønne Magens Bay, med en herlig hvid badestrand. Den er opkaldt efter von Scholtens antagonist, bogholder J. M. Magens, der ejede stedet i begyndelsen af 1800-tallet. Vender man sig om, ser man mod syd ud over det Karibiske hav. Her ligger i modlyset Saba-øen, Water Island og Hassel Island, den østlige arm af bugtens indramning; den var oprindelig landfast, indtil en kanal blev gravet gennem den for at få strøm i bugten, der kunne føre det uappetitlige affald, som samlede sig i det stille vand, bort. Mod sydøst ligger Buck Island, og i klart vejr kan man skimte St. Croix' savtakkede blå profil. For ens fødder ligger Charlotte Amalie. Vest for den ses kolonien French Town, som man tidligere kaldte Cha-cha, et navn der nu er tabu; her lever stadig efterkommere af den hvide, franske fiskerbefolkning. Vest for den igen skimter man den gamle mähriske missionsstation og plantage Niesky (1771), hvis enkle kirke stadig er i brug. De mähriske (Moravian) brødre – også kaldet

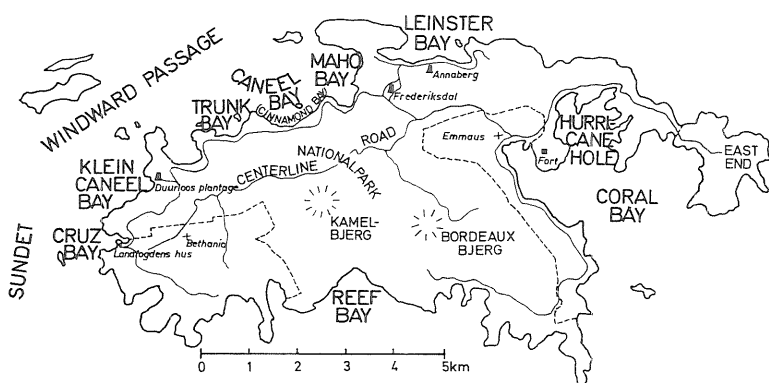
herrnhuterne eller brødremenigheden – begyndte i 1700-tallet en missionsvirksomhed blandt slaverne og tog sig også af deres undervisning. De har stadig flere kirker på øerne. Vest for Niesky er Henry Truman lufthavnen anlagt på den gamle plantage Mosquito Bays flade marker.

Øens vestside er bjergfyldt og ensom. Mere trafik er der mod øst ad Centerline-vejen over Raphune Hill (den gamle plantage Rebhuhn = agerhøne) forbi den måhriske missionsstation Ny Herrnhut og gennem et ret tørt og bakket landskab, forbi Mangrove Lagoon, tidligere et berygtet udklækningssted for moskitoer, til Redhook-pynten, nær Sapphire Bays badestrand.

St. Jan

Fra Redhook går der regelmæssigt motorbåd over sundet til St. Jan (på engelsk St. John). Turen tager en halv time og er meget smuk på grund af det afvekslende skue af talrige klippeøer, som helt begrænser farvandet mod nord og syd. Bagved ligger St. Thomas' klippesider, og foran hæver St. Jans silhouet sig med det puklede Kamelbjerg (400 m). Båden løber ind i den idylliske Cruzbay, hvor palmer kanter stranden op mod pynten med landfogdens hvide, højtliggende hus, velkendt fra gamle billeder.

St. Jan er $12\frac{1}{2}$ km lang og 9 km bred ($50\frac{1}{2}$ km²) og er næsten som ét stort bjerg med dybt furede sider ned mod kysterne. De gamle plantagers marker er forlængst sprunget i busk, og befolkningen på mindre end 1000 mennesker bor især ved Cruzbay på vestsiden og Coralbay på østsiden. Det allermeste af øen er købt af Rockefeller Foundation i 1956 og er skænket til det amerikanske folk som en nationalpark, der henligger som et pragtfuldt reservat, i hvilket mennesket lader naturen skøtte sig selv uden at indgribe. Derfor er øen en stille og fredfyldt plet i modsætning til det travle St. Thomas, men ikke mindre betagende. Enkelte smalle veje fører gennem reservatet, og dem må man følge. Der arrangeres ture i åbne, jeepagtige småbusser med solsejl, under ledsagelse af velinformerede folk, som

St. Jan (St. John) 1967. De stiplede linjer angiver grænserne for nationalparken, der omfatter det meste af øen, de koniske signaturer de nævnte plantager.

på instruktiv måde forklarer alle de vidundere man får at se. Centerline Road følger bjergkammen på langs gennem øen, og fra den har man de skønneste udsigter til alle sider, allerskønnest næsten mod syd til Reef Bay gennem smalle dale og bratte kløfter, og mod øst til Coral Bay, hvor den gamle herrnhuterplantage Emmaus ligger. Blikket går over Hurrican Hole videre til Tortola, som ligger ganske nær, og til Virgin Gorda langt ude i horisonten. Begge disse øer er britiske.

Urskoven med alle dens fremmedartede planter har erobret øen og dækker den med en tæt og uigennemtrængelig pels; lianer hænger som elektriske ledninger ned fra træerne, kolibrier svirrer, og termitterne har bygget deres brune reder mellem grenene. Hist og her dukker ruinrester, halvt overgroede, frem mellem det grønne. Man har svært ved at forestille sig, at der har boet mennesker på disse ensomme steder. Ved Leinster Bay på nordkysten er plantagen Annabergs ruiner frilagte, med rester af sukkerkøgeri, vind- og hestemølle, stalde, hovedbygning og negerhytter. Der er en næsten elegisk stemning over de grå sten- og koralmure med bjergsidernes urskov bagved og den herlige havbugt med klipper og koralrev foran.

Hist og her er der indrettet dejlige hoteller og cottager på øens

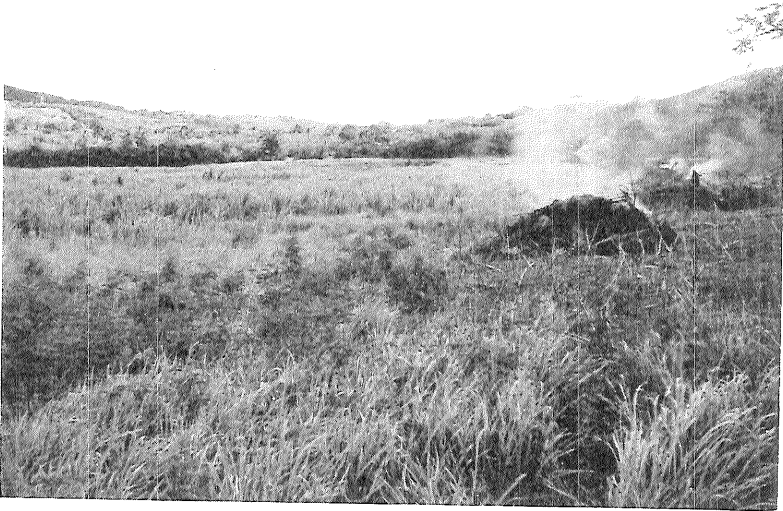
kyst. Her går turistens ønskedrøm i opfyldelse; der er talrige muligheder for lystsejls, og den moderne snorkelkunst, der giver én lejlighed til at betragte undersøiske koralformationer og brogede fisk, er uhyre populær. Især på nordsiden er der en rad af vidunderlige bugter, den ene skønnere end den anden: Maho Bay, Caneel Bay (nu omdøbt til Cinnamon Bay), Trunk Bay – med farver og scenerier som var det himmerige på jorden, alt det man forbinder med tanken om en sorgløs og problemfri tilværelse på en tropeø. Til sidst synes man næsten – utaknemlig som man er –, at det bliver for meget af paradiset.

I den gamle plantage Klein Caneel Bay (nu kaldet Caneel Bay, i modsætning til Cinnamon Bay) ligger ruinerne af Duurloos store plantagebygninger, hvor de hvide plantere og deres skrækslagne familier søgte tilflugt under det blodige negeroprør 1733 og forsvarede sig mod de ophidsede negre. De sommergæster, der nu nyder livet i de luksuøse cottager, som er spredt rundt i den velholdte, blomsterrige park (pris 75 dollars pr. dag), tænker næppe på de frygtelige begivenheder, der har udspillet sig her på stedet, så uskyldigt og fredeligt ser her ud nu.

St. Croix

St. Croix, som vi udtaler St. Krøjs, men amerikanerne St. Kroj, er den største og landskabeligt den mest afvekslende af øerne. Den er 33 km lang og lidt over 8 km bred på det bredeste sted, og med sine 218 km² er den ikke til at overse på et kort besøg. Mod vest er der bjerge med et forvirrende net af dybe dale. Mount Eagle og det nærliggende Blue Mountain er øens højeste toppe, begge knap 400 m. Midtpartiet af øen og East End har også bjerge, omend knap så høje, men mod sydkysten ligger der flade frugtbare sletter, hovedsagelig i øens vestlige del, og det er her de gamle sukker- og (mod øst) bomuldsplantager især lå.

Beklageligt nok, historisk set, blev sukkerdyrkingen opgivet sidste år. Danskeren Kaj Esmann dyrker dog endnu 1967 et par acres

De sidste sukkermarker på St. Croix (1967) ved Concordia-bækken.

The last sugar fields on St. Croix (1967), Concordia River.

sukker nær Concordiabækkens udløb i Salt River fjorden. Man kan altså endnu opleve at skære et stykke sukkerrør af og tygge på den sejge stump, så man får sukkersaften i munden. Men hvor længe? Store dele af landskabet præges imidlertid stadig af de lysegrønne sukkerrør, idet planten bliver ved med at vokse vildt gennem flere år. Véd man ikke bedre, kan man tro, at der stadig er sukkeravl på St. Croix.

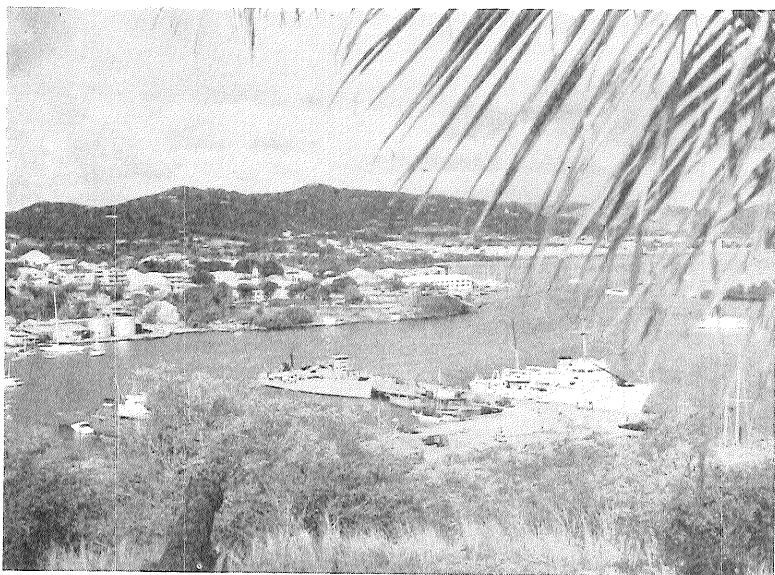
Hvad sker der nu med de opgivne plantager? Nogle bliver brugt til græsning for kvæg, men de fleste springer *in bush* og ligger øde hen, indtil de en skønne dag udstykses og sælges i dyre domme som byggegrunde, især til velstående amerikanere, som bygger fine bungalows og flytter herved i vinterhalvåret for at undgå den hårde amerikanske vinter og nyde det milde klima. Med tiden vil disse udstykninger, som endnu er holdt inden for rimelige grænser, helt ændre landskabets karakter. I nogle år endnu kan man imidlertid gøre sig

en forestilling om hvordan øen så ud, da *sugar was king*. Men den tid kommer, da man må besøge f. eks. Puerto Rico, hvis man vil opleve ægte sukkermarker.

Øens hovedstad er *Christiansted*, med ca. 8000 indbyggere. Den ligger omtrent midt på nordkysten ved den brede bugt Bassinet. I denne ligger den lille ø Protestant Cay som et smukt point de vue. Her bor lodsens, og her er et mondænt hotel. Byen er vel ikke så livlig som Charlotte Amalie, og ingen store linere kan løbe ind i havnen på grund af det lange koralrev, som afspærrer bugten ud mod det åbne hav og kun lader en lille indsejling åben. Alligevel kommer der ikke så få turister, og ikke mindst i Kongens-, Kirke- og Strandgade ligger der talrige *gift-shops*, lige så fristende og velforsynede som Charlotte Amalies. En tur gennem gadernes skyggefulde buegange er malerisk og livlig.

Den gamle havneplads, *wharf area*, er dejlig, ikke mindst på grund af udsigten over de talrige lystfartøjer, fortøjet til bøjerne mellem ældre vestindiske skonnerter. Ved Comanchekajen kan man tage båden med glasbund og foretage en 1½-timers rundfart i bugten. Man kommer helt ud til revet, som bølgerne bryder over med hvidt skum, og undervejs skuer man ned i den tropiske søs ejendommelige verden, med koraller, sælsomme gule, røde og blå fisk og andre havvæsner; der mangler selvfølgelig heller ikke gamle skibsvrag og blinde ankre på havbunden.

Pladsen er fredet, da den rummer en interessant samling historiske bygninger. Mod øst ligger det danske fort Christiansværn (1749), kalket okseblodsrodt med hvide felter, kompakt bygget med bastioner, vandbatteri og en fortsgård, domineret af et vældigt trappeparti op til hovedfløjen og et flamboyantræ, hvis enorme krone dækker hele den åbne plads. Om foråret tegner træets nøgne grene et absurd mønster, men når det springer ud, bliver hele kronen blodrød. Ved siden af fortet ligger toldbygningen (1751, ombygget 1830), nu folkebibliotek, med en fin åben trappe. Overfor ses den tidligere vejerbod, Scale House, nyopført 1855. Her er nu turistkontor, men den gamle vægt findes endnu på sin plads i gulvet. Mellem Hospi-

Christiansted, set fra Mount Welcome. Til venstre Gallow's Bay, i midten Fort Christiansværn og i bugten t.h. pynten af Protestant Cay.

Christiansted seen from Mount Welcome. In the centre the old Danish Fort Christiansværn.

tals- og Kirkegade ligger det Vestindisk-guineiske kompagnis gamle kontor- og pakhuis fra 1740'erne, nu brugt som postkontor, samt den lutherske kirke fra 1750'erne med et smukt spir fra 1790'erne, hvorfor den nu kaldes Steeple-Building. Efter at være opgivet som kirke i 1831 havde den en vekslende skæbne, blev bageri, derpå pakhuis, hospital og så skole. Nu er bygningen restaureret ved den dansk-uddannede arkitekt Fr. Gjessing, som har gjort meget for bevarelsen af de danske arkitekturminder i Vestindien, og rummer et lille, velopstillet museum for St. Croix' historie.

Hovedgaden er Kongensgade, hvor det største bygningsværk på øerne, Peter von Scholtens pragtfulde guvernementshus ligger, et træfløjet anlæg med et smukt haveanlæg med springvand. Bygningens kerne skal gå tilbage til franskmændenes tid før 1733; som den nu

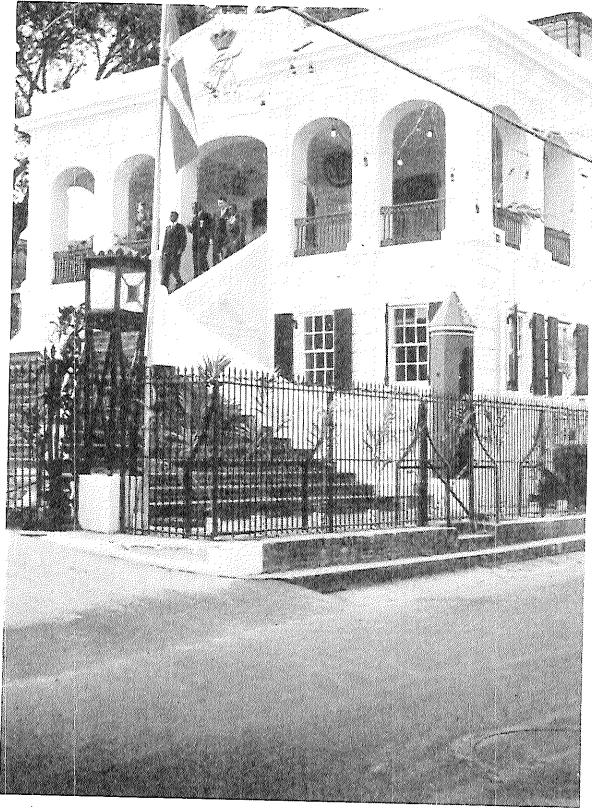
står, er den næsten italiensk i sin stil, en blanding af barok og klassicisme, og ser dejlig ud, kalket i gult og hvidt. En mægtig fritrappeløber fører op til den imponerende indgang gennem et storslået galleri, kronet af Frederik VI's monogram og årstallet 1830. Ved foden af trappen er i 1967 opstillet et dansk skilderhus som gave fra den danske stat. Midtpunktet i huset er den imponerende festsal, *the ballroom*, omgivet af gallerier på langsiderne og smykket med taburetter, spejle og lampetter på alle pillerne, samt med lysekroner. Det drejer sig ganske vist om kopier, givet af den danske stat 1952; det originale udstyr blev taget hjem 1917 og er nu på Christiansborg Slot i København. Farverne er grå med forgyldte ornamentter. For enden af salen, hvor guvernøren i sin tid præsiderede ved kolonialrådets møder her, hænger et legemsstort portræt af Frederik VII, og her er anbragt en dansk og en amerikansk fane. I forstuen er bevaret et fint portræt af Peter von Scholten, selv en lille oplyst enevoldskonge på øerne, magtglad, festglad, men hadet og miskendt af mange misundere; negrene elskede derimod deres „Massa Peter“ som ven og velgører. Huset er et værdigt og pompøst minde om ham selv og hans tid. Det er en oplevelse at være indbudt til fest i salen, når lysene i de mange *shades* (orkanglas) er tændt.

Bag palæet ligger i Kongensgade den ligeledes gul- og hvidkalkede lutherske kirke, med tårn, men uden spir. Von Scholten lod den udstyre med mahognistolestader.

I gaden er der mange dejlige og velholdte privathuse, som f. eks. apoteksbygningen ved havnepladsen, den lutherske præstegård over for kirken, den rødkalkede skole ved siden af, med en lang række hvide murede piller – i ældre tid var der søjlebårne gallerier derover i to etager –, og sidst men ikke mindst det fornemme Pentheny's hotel (1813), nu bank- og kontorbygning, men dog heldigvis med restaurant i den idylliske gård.

Går man rundt i byens skakbræt-gader, der går op og ned, finder man utallige dejlige bygninger at glæde sig over og fotografere. Hele tiden er der nye perspektiver og udsigter, og overalt sætter blomster og træer ekstra farve og liv på. I Bjerggade ligger en meget fornem

Trappen til guvernementspaladset i Christiansted, opført under Peter von Scholten 1830. Forneden det danske skilderhus.

Open staircase of the old Danish Governor's Palace, Christiansted, with Danish sentry-box.

bygning, „Bjerget“, ejet af Victor Borge, som har ladet den restaurere af Fr. Gjessing. Flere steder ser man de murede offentlige cisterner til ferskvand, således på torvet ved siden af den åbne torvehal, hvor øens produkter sælges af indfødte mænd og kvinder.

Lidt vest for byen ligger den mähriske missionsstation Friedensthal fra 1751 med en stor kirke. Den anglikanske St. John's kirke dominerer ellers bybilledet mod vest med sine mægtige mure og det stumpe

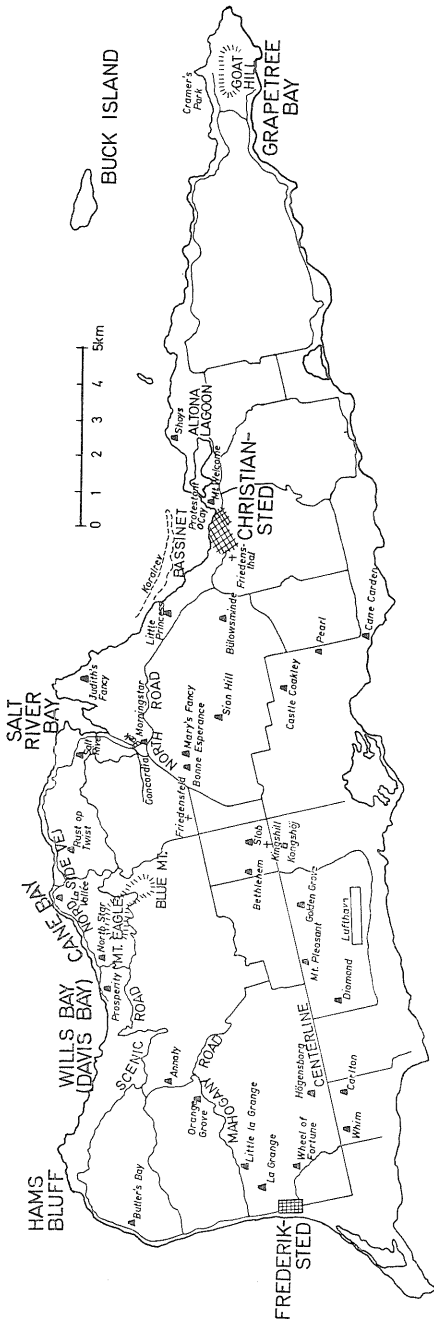
tårn, – et stykke engelsk kirkearkitektur i kopi fra forrige århundrede.

Skønnest ser byen ud fra toppen af det lille bjerg øst for den, hvor den gamle plantage Mount Welcome lå. Dens ruiner findes endnu midt i pragtfulde haveanlæg, og heroppefra skuer man ud over bugten med revet, over den inderste del af stranden, Gallow's Bay – hvor før galgen stod –, fortet, byens huse overraget af Steeple-Buildings elegante spir, og langt over mod den bjergrige nordvestkyst, som strækker sig ud mod Hams Bluff og krones af øens højeste toppe.

Frederiksted på West-end er med sine 3–4000 indbyggere en stille provinsby, men en juvel. Her er gaderne også lagt vinkelret på hinanden, og også her er en rig samling huse, man kan fryde sig over, ikke så store og flotte som i Christiansted, men lige så velproportionerede og – i reglen da – velholdte. Mest betagende er nok Strandgaden, som har en buegang, der strækker sig gennem hele husrækken hen mod toldboden og det hyggelige fort Frederiksværn. Dette er også rødkalket, og hovedbygningen inden for de snævre murede bastioner har smukke fordakninger over vinduerne og et mægtigt kronet Frederik V-dobbeltmonogram med årstallet 1760 i smedejern. Her blev von Scholtens berømte proklamation om slaveriets ophævelse for første gang oplæst (1848). Fra vandbatteriet, hvor en række fredeligt udseende gamle danske jernkanoner stadig holder vagt, ser man ud over den åbne red, hvor skibene i sin tid lå i læ af kysten og indtog sukkerfade og romtønder.

På højdedraget bag byen ligger den gamle stemningsfulde kirkegård, fra hvis stensatte hegn man har en dejlig udsigt over plantagen La Granges marker og enge med græssende kvæg. Heroppe ligger kirkerne, den første beskedne mähriske kirke Friedensberg (1771), nu skole, og dens knap så smukke men større efterfølger; endvidere den lutherske Holy Trinity kirke, ganske stemningsfuld i sin stille kirkegård, og den store katolske kirke, St. Patrick.

I byen, hvor det mørke element måske dominerer stærkere end i de andre, er Danmark også trumf. Butikkerne har samme udvalg

St. Croix 1967 med de i teksten nævnte stednavne. De koniske signaturer angiver de plantager, som omtales i teksten.

af varer som de andre, og byens hotel, der roser sig af sin fine madlavning, hedder med reverens for Danmark The Royal Dane Hotel.

De smukkeste veje på øen går langs nordkysten. Mod vest følger man ad Nordsidevejen stranden; vejen er undertiden faretruende anlagt på den stejle bjergside. Man passerer Salt River-fjorden, øens eneste flodmunding, hvor den lille Concordia River løber ud; her udenfor ankrede Columbus op i 1493 og fik en noget uvenlig kontakt med kariberne. Videre går vejen over plantagerne Salt River Estate (nu Hilder Mill), Rust op Twist (= Hvile efter kamp, et ejendommeligt navn hvis forhistorie ikke kendes), La Vallée, North Star, Prosperity forbi Cane Bay til Wills Bay (nu kaldet Davis Bay). Længere kan man ikke komme, da bjergene styrter næsten lodret ned i søen det sidste stykke ud til Hams Bluff, øens nordvestlige hjørne (med et fyrtårn). Udsigten er grandios, og her er der en ideel badestrand med en voldsom brænding. Langs stranden vokser kokospalmer og forvredne træer som i en troldeskov, og ind mod land og op ad bjergsiderne breder udskoven sig, tæt og uigennemtrængelig som på St. Jan. Det er nemlig den del af øen, hvor skyerne tvinges op af de høje bjerge og må afgive megen regn. Derfor denne fugtige frodighed.

En ganske fantastisk udsigt har man fra den smalle Scenic Road, som er lagt hen over bjergkammene, ud over det Karibiske hav og over de grønne urskovsdale, hvor luften står stille som i et drivhus. Ind mellem dalene går også den fantastiske Mahogany Road, mellem store mahognitræer og gennem urskoven med dens grønne halvmørke, forbi Little La Grange og Orange Grove. Herfra går en vej op mellem saftiggrønne græsklædte bjergsider, hvor Annalys røde køer græsser i et frodigt landskab, som var det hjemme i Danmark.

Gennem det omtalte sletteland løber Center Line, hovedvejen mellem Christiansted og Frederiksted. Efter at den har kantet sig gennem øens midterste bjerge i mangfoldige vinkelrette knæk, følgende plantagernes lige afgrænsninger, går den det længste stykke som trukket efter en snor til Frederiksted. Tamarinder og andre træer danner allé langs dens sider, og flere steder løber den under høje kongepalmer, især på dens midterste del ved Kongshøj. Her blev der i

forrige århundrede af frygt for negeroprør anlagt en befæstet kaval-
lerikaserne. Nu er den alderdomshjem, og ved dens fod opfører man
et stort college. Her ligger også Kongshøj (Kingshill) kirke, som blev
indviet 1913. Nord derfor få km væk den mähriske kirke Friedens-
feld (1808), og strøet ud over øen ligger stadig flere af von Scholtens
otte gamle skoler for negerbørnene, opført 1841 i en sober og smuk
klassicistisk stil.

Enhver der har studeret St. Croix' historie husker en række af de
festlige navne på de gamle sukkerplantager og ser med fryd frem til
at møde dem i virkeligheden. Desværre bliver det tit en skuffelse, for
størsteparten af dem ligger i ruiner, som f. eks. Bülow's Minde (von
Scholtens elskede *estate*, hvor han levede sammen med Anna Hee-
gaard), Judith's Fancy, Morningstar, Castle Coakley, Mary's Fancy,
Slob, Høgensborg (Søbøtke-familiens sæde), Golden Grove. Heldig-
vis er nogle af plantagernes hovedbygninger dog bevaret og beboet,
som f. eks. La Grange (Hagemanns gamle plantage), Annaly (hvor
senator Fritz Lawaetz residerer), Little la Grange (som hans bror Kai
Lawaetz ejer), Orange Grove (også i dansk besiddelse), Little Prin-
cess.

Andre er udstykkede til bungalow-grunde og hoteller, som f. eks.
Carlton, Shoys (nu Buccaneer Hotel), Wheel of Fortune, eller man
har ladet ruinerne stå og opført moderne huse med pragtfulde park-
og haveanlæg ved siden af (Salt River, Sion Hill, Mount Welcome).

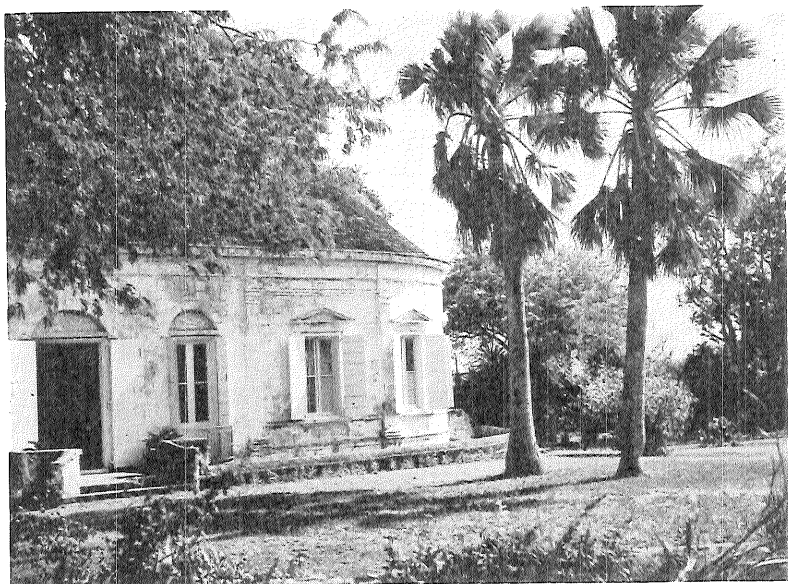
Der er også nogle gamle hovedbygninger, som er restaurerede
og mer eller mindre genopført som de var, som det dejlige Butler's
Bay nord for Frederiksted, Pearl, med danske haveanlæg, og den
imponerende Cane Garden (dansk navn: Rørhave), som ejeren,
Horace M. Wall, for dyre penge har ladet genopstå som den slotslig-
nende planterherregård, den har været i fordums tid, med søjle-
portikoer mod nord og syd og med pragtfulde haveanlæg.

Interessantest er dog nok *Whim* (oprindelig John's Rest), Christo-
pher MacEvoy's plantage fra 1790'erne på Center Line tæt ved Frede-
riksted. Ved St. Croix Landmarks Society's omsorg er den blevet re-
staureret og indrettet til et plantagemuseum, som har til hensigt at

give den besøgende et indtryk af rammerne for det liv, de rige plantere førte i fordums tid, hvor formuer blev skabt, takket være sukker-saft og negersved. Lederen af museet er den dygtige kulturfilms-producer Walter Lewisohn, og det er lykkedes ham her at levendegøre fortiden, ligesom hans hustru, forfatterinden Florence Lewisohn, i en lille velskreven bog om St. Croix har fremmanet øens historie.

Selve beboelseshuset, *the greathouse*, er i og for sig meget individuelt, arkitektonisk set, idet det ikke kan indordnes under de typer, de fleste plantagehovedbygninger kan inddeles i efter arkitektur og plan. Whims grundplan (29 × 10 m) er rektangulær, men med rundede, apsislignende ender. Rundt om hele husets kælderetage går en dyb gang, som giver lys og adgang til de underste rum, næsten ligesom en slags tør voldgrav. Materialet er grå kalksten og korallblokke, og taget er spåntækket. Vinduerne er prydet med for-dakninger, og de ret lange sider oplives af lisener. Indvendig er huset delt i tre store rum, 5½ m høje og meget luftige, en dagligstue, en spisesal og et soveværelse. Udstyret af møbler er fra ca. 1800. Oprindeligt har de dog ikke stået her; nogle stammer f. eks. fra guvernementshuset i Christiansted, og nogle fra Pentheny's Hotel. Der er stole, sofaer, borde, skriveborde, vitriner, buffeter, spejle og sidemøbler af mahogni og andre vestindiske træsorter, som er så hårde at de kan modstå termitangreb; der er sølvtøj, porcellæn og gamle stik, dels fra Vestindien, dels fra Danmark. Messinglysekronerne hang oprindelig i den lutherske kirke i Frederiksted, hvor de blev kasserede; nu er de restaurerede og forsynede med skønne *shades*, som forøvrigt er lavet på bestilling i Danmark. I soveværelset står den typiske *fourposter* opredt, himmelsengen med arrangement for moskitonet, og man ser et eksempel på de morsomme, magelige *planter's chairs*, med de unaturligt lange armlæn; de var beregnet til at husets herre kunne lægge benene op på dem og slappe af, når han kom træt hjem fra marken. Selvfølgelig mangler heller ikke gyngestolen, som er så populær i Vestindien. Alt i alt får man her et godt billede af, hvordan man indrettede sig.

Forøvrigt er det glædeligt at se, at der endnu i talrige privathjem

Plantagen Whim's hovedbygning, St. Croix. Her er nu indrettet et interessant museum til belysning af plantagernes historie.

Whim Greathouse, St. Croix, now a plantation museum.

på øerne er bevaret temmelig mange stykker af de fornemme vestindiske møbler. De holdes højt i ære.

Foran huset er parken med palmer, løvtræer og blomster, og bagved ligger køkkenet i et særligt *cook-house*, hvorfra maden blev båret over til hovedbygningen. Ved siden af køkkenet er kogehuset, *boiling-house*, med de jernkokekar (coppers) af aftagende størrelse, hvori sukkersaften blev indkogt og skummet, hvorpå den blev afkølet og krystalliserede. Der er et romdestillationsapparat, og de gamle romfade ligger på hylder i lagerhuset ved siden af sukkerfadene. Her er tillige et populært museum med redskaber og billeder til belysning af sukkerdyrkningens historie. I kort afstand bag bygningen findes hestemøllen, hvor sukkerrørene blev knust, og i fjernere afstand sukkermøllen, hvor det samme skete med vindkraft. Møllen er netop under restaurering efter arkitekt Fr. Gjessings anvisning og er ble-

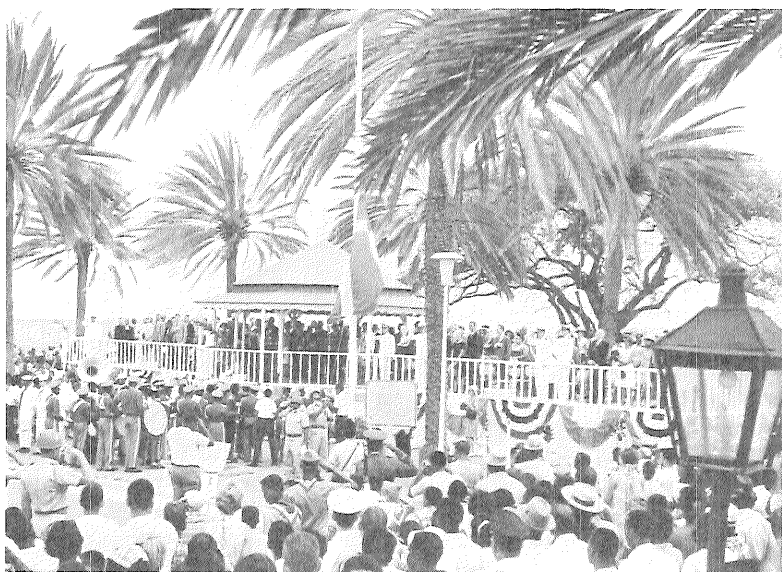
vet forsynet med vinger, hat, stjert og det svære tømmerværk indeni; forneden ses de tre lodrette valser, som drejede rundt, når møllen var igang, og som sukkerrørene blev stukket ind imellem for at saften kunne presses ud. Det er den eneste af de efter sigende ca. 300 sukkermøller på St. Croix, som nu er *in working order*. De andre er kun ruiner, men karakteristiske og monumentale ruiner.

Ved siden af står også den høje firkantede skorsten fra en senere dampmølle, og der er rester af negerhytterne, som skal restaureres. Ingen andre steder på øerne kan man som her få et indblik i, hvordan sukkerudvindingen foregik. Rundt om ejendommen står markerne endnu med de mandshøje sukkerrør, et kønt syn med bjergenes silhouet i baggrunden. Det er glædeligt, at mange af de tilflyttede amerikanere, som har købt grund på øen til feriebrug, har kulturelle interesser og støtter museet i dets instruktive arbejde, ligesom de er aktivt med i det amerikansk-danske kultursamvirke.

Selv om sukkerdyrkningens saga er ude, fremstilles der dog stadig rom på øerne. I Charlotte Amalie er der en stor Pot-rom fabrik, og på St. Croix er plantagen Diamond blevet industrialiseret til et Rum Distillery. Molassen kommer fra Puerto Rico, og den kendte Cruzan Rum – i reglen lys – er stadig et herligt produkt, som drikkes på øerne og eksporteres. Den besøgende lærer hurtigt at sætte pris på den dejlige rom. Rompunchen skal helst nydes kold, *on the rocks*, dvs. på isterninger, og fyldt op med f. eks. frugtjuice, Coca-Cola, Seven-Up eller andre lette drikke. Det hele røres rundt med en *swizzle-stick*. En særlig nydelse er *planter's punch*, med rom, et stænk angostura, *nutmeg*, is og pyntet med et rødt cocktailbær og en skive appelsin. Ikke at forglemme den charmerende *daiquiri* (udtales 'dai-keri), der rystes sammen af rom, gin og lime og nydes isafkølet.

Den østlige smalle del af St. Croix er regnfattig og tør, og bevoksningen er derfor helt forskellig fra vestsidens, men har i høj grad sin charme. Her vokser bl. a. en mængde kaktusser i morsomme former og agaver af forskellig art op ad de lave bjergsider. Hovedvejen går langs nordkysten med stadig udsigt til den lille fredede bade- og klippeø Buck Island – ikke at forveksle med øen af samme navn

Dannebrog hejses under højtideligt ceremoniel på havnepladsen i Christiansted d. 1. april 1967 under 50-års jubilæumsfestlighederne.

Ceremonial hoisting of the Dannebrog at Christiansted, April 1st, 1967, during the celebrations to commemorate the fiftieth anniversary of the transfer.

syd for St. Thomas. Længst ude, ved foden af Goat Hill, ligger en offentlig badestrand Cramer Park, og der er flere store hoteller herude. Det største er Grapetree Bay hotellet ved bugten af samme navn på sydkysten. Her er der meget varmt, meget farverigt og skønt. På stranden kan man i løbet af få minutter samle en kurvfuld af koraller og konkyljer sammen, og øjet svæver hen over stejlkysterne til begge sider og ud over det uendelige Karibiske hav.

Dagene går altfor hurtigt på de vestindiske eventyrer, og selv om de er små, er der dog en verden at undersøge og glæde sig over. Desværre er prisniveauet temmelig højt derude, når man kommer med europæisk valuta i pungen. Alligevel er det at håbe, at rejse-

mulighederne mellem Danmark og øerne vil blive bedre og hyppigere i fremtiden. Vi sad en lun aften på terrassen på Mount Welcome og snakkede med familien Lewisohn derom. Under os lå Christiansted med de tusinder af lys, og Sydkorset stod skævt over bjergryggen på den stjernefunktende sorte himmel. – Blot vi kunne mødes noget oftere, sagde vor vært; det ville være interessant for danskerne at se, hvordan den danske kultur og de danske minder er levende herude, og hvordan vi arbejder for at bevare dem. Og for os *Westindians* vil det være en vældig hjælp, om I vil komme og støtte os i arbejdet med råd og dåd.

Ja hvem vil ikke gerne det? Ligger det ikke i de fleste af os fra barndommen som en ønskedrøm at komme til disse øer og opleve deres skønhed og historie? Og er vi ikke taknemlige for det danske i det fremmede?

Foreningen Dansk Vestindien i København (stiftet 1917) arbejder på at opretholde og forstærke kontakten mellem det gamle moderland og øerne og vil i fremtiden forsøge at arrangere flyverejser for medlemmerne, i lighed med jubilæumsrejsen. Til gengæld skal vestindiere komme til Danmark på samme måde og opleve hvad Danmark kan byde på. Det ville være ønskeligt, om der blev god tilslutning fra begge sider. Men vi har nok det største ansvar i Danmark. Vi kan ikke forvente, at den danske kulturarv kan blive ved med at holde sig levende i al fremtid derude, hvis vi ikke gør noget aktivt derfor. Både på St. Croix og St. Thomas findes der *Friends of Denmark Societies*, som fra vestindisk side søger at vedligeholde og styrke interessen for kontakterne. Det var medlemmerne af disse selskaber, som gæstfrit optog de mange danskere i deres hjem og lærte dem øerne og deres herligheder at kende. Fra amerikansk officiel side har *National Park Service*, der står under Department of the Interior (Indenrigsministeriet), gjort meget for fredningen af vigtige bygninger og udforskningen af deres historie. Dens tidligere repræsentant på øerne, den danskfødte Herbert Olsen (nu i Florida), har flere gange opholdt sig i Danmark i længere tid for at studere spørgsmålene i danske arkiver, biblioteker og museer. Park Service admini-

strerer foruden St. Jan bl. a. de omtalte fredede bygninger omkring havnen i Christiansted samt guvernementshuset. Ved siden af virker på St. Croix en museumsforening, den nævnte *St. Croix Landmarks Society*. Den driver Whim-museet og vedligeholder ved regelmæssige rundture til seværdige plantagebygninger interessen for det vigtige arbejde, der er i gang. Den omtalte arkitekt Fr. Gjessing er formand for *St. Thomas Historical Trust*.

Gæster fra Danmark bliver ovenud hjerteligt modtaget derude, og fælles historiske og kulturelle spørgsmål drøftes med iver. Det tyder godt for fremtiden.

THE VIRGIN ISLANDS 1967

Summary

In 1917 Denmark sold the only colonies it still possessed in the tropics, the islands of the Danish West Indies, to the USA for the sum of 25,000,000 dollars. The semi-centennial anniversary of their transfer was celebrated for several days about the 31st March, 1967, the day of the actual handing over of the islands, by a splendid American-Danish Friendship Festival in which many visitors from Denmark and the USA took part.

These beautiful islands, now known as the Virgin Islands, lie on the latitude 18° N. They were discovered by Columbus in 1493 and he named them after St. Ursula and her 11,000 virgins. They are not very big. St. Thomas is 32, St. John 19 and St. Croix 82 square miles. The population in 1960 was 32,000 and is growing rapidly. Only 10–15% are whites. The climate is pleasant; the average temperature is about 78° F and the North East Trades are a cooling influence. All three islands are mountainous, but on St. Croix there are large plains particularly suitable for sugar cultivation. The average rainfall is 45 inches a year, though it is inconstant and there can be long periods of drought. The rainfall is collected in cisterns to provide water for washing and drinking. Like all tropical islands these are a kind of paradise, with a profusion of vividly coloured flowers and a wide variety of beautiful trees and plants. There are no dangerous animals. The islands are very healthy and nowadays many Americans spend the winter months there. Big liners call in daily at St. Thomas and thousands of cruise passengers shop cheaply on the small islands which since the time they were under the Danish flag have been an area of free trade. There are good air connections to the islands and also between the individual islands, except from St. Thomas to St. Jan when it is necessary to go by boat. Oddly enough traffic is on the

left in the islands, even though in Denmark it has always been on the right.

St. Thomas was colonized by Danes in 1666. Charlotte Amalia, the capital, (pop. 15,000) lies in the curve of a wide bay, which offers good protection though not against the terrible hurricanes. From early times it has been an important centre of trade and for a long while it was considered the best harbour in the whole of the West Indies and a centre of not only Danish but European shipping. The old commercial quarter with its warehouses, stores and narrow alleys down to the wharfs, is still preserved though nowadays it is mostly turned into colourful giftshops for tourists. Among the town's most important buildings are the ancient Christiansfort (c. 1680), the former Danish barracks (now the Legislature Building), and the Government House (1867) which is the residence of the governor of the islands. The streets of the town are very busy but most of the fine houses from the time when the islands were Danish have been preserved. The more exclusive residential quarters are on three hills. Two old Danish fortresses still stand on their hilltops: Skytsborg (1678) and Frederiksfort (1688) now known as Blackbeard's Tower and Bluebeard's Castle, though they have no connection whatsoever with these two romantic buccaneers.

St. John (or *St. Jan* as it is called in Danish) was occupied by the Danes in 1717. The virgin forest was cleared for the cultivation of sugar cane, but this mountainous island proved unsuitable for its cultivation. Gradually the attempt was given up and once again the jungle crept in and covered the ruins of the former plantations. Now most of the island is a wonderful and picturesque national park undisturbed by mankind. The north coast, in particular, is extremely beautiful with excellent white sandy beaches and lovely bays fringed with tropical palms.

The largest of the islands, *St. Croix*, was purchased from France in 1733. It became the centre for sugar cultivation and of great economic importance for Denmark. It was only after the Napoleonic Wars, when sugar beet began to take the place of sugar cane, that the island began to decline. The cultivation of sugar cane gradually ceased and at present, in 1967, there are only a couple of acres at Salt River Bay devoted to it. Formerly the island was divided into some two hundred plantations and their rich owners built fine houses where they lived in luxury with their families. Thousands of African negroes, most of them from Danish Guinea on the Gold Coast, were imported as slaves to work in the fields.

Nevertheless Denmark was the first land to forbid traffic in slaves in the name of humanity (1792, with effect from 1803). Slavery itself was not abolished until 1848, when the renowned Governor-general Peter von Scholten, because of incipient negro riots, was forced on his own initiative to proclaim its abolition. This humanitarian act naturally did not improve the already strained economy of the island, but West Indians still remember with gratitude their "Massa Peter" who gave them freedom and self-respect.

There are two small towns on St. Croix, Christiansted on the north coast and Frederiksted on the West-end. Christiansted is the larger of the two with c. 8000 inhabitants. It has several historic buildings from Danish times eg. Government House, a big palace which was rebuilt by von Scholten in 1830, the fort of Christiansværn (1749), the Customs House and the Scale House, the Danish West Indies-Guinea Company's building and the Steeple Building, the old Lutheran church from the 1750's which is now a museum. Frederiksted with just under 4000 inhabitants is a quiet provincial town with its fort of Frederiksværn (1760) well worth seeing. The streets in both these towns consist of long unbroken rows of fine houses and shops, built in Danish neo-classical Colonial style, with arcades and galleries. The streets in all the towns, including Charlotte Amalia, cut each other at right angles.

Only very few of the many once beautiful estates remain intact today. Most of them are in ruins. In fact the grey round towers of the old sugar mills are the most characteristic feature of the whole island. Some of the abandoned estates have been divided up and bought by wealthy Americans who are building modern bungalows on them. This will eventually completely change the landscape. Others are restoring them, with loving care and considerable expense, to their former glory. One of the estates, Whim near Frederiksted, has been turned into a museum by the St. Croix Landmarks Society. Here in the greathouse one can see how stylishly the planter lived. The rooms are high and lofty, furnished with the far-famed furniture of the West Indies. There is English silver, Danish china, etc. The sugar refinery, rum distillery, sugar store, horse drawn mill and wind mill belonging to the estates have also been restored.

To his surprise and delight the Danish visitor will find that the islands still have a particularly Danish atmosphere about them. Fifty years under the American flag has not wiped out the Danish cultural tradition. Many of the older generation still feel bound to Denmark. As mentioned above the architecture reminds one of Denmark and many Danish customs and names—among them street names—are still in existence. So strong is the Danish cultural heritage that a Dane does not feel a foreigner here. A high ranking official, a native, declared as his personal opinion that the mental attitude of the Westindian people was also Danish. Denmark sent able and honourable officials out to the islands, he said. They passed on their ideals to the local population, for example their sense of responsibility, justice, the Danish sense of humour, and a certain amount of stubbornness, too. Thanks to the Danes there has never been any racial discrimination here and we have learned from them that just to earn money is not sufficient aim in itself. In the field of education, too, Denmark has lead the way. As early as 1839 a decree made it compulsory for the children of slaves to be given some sort of education. And it is thanks to Danish doctors that the islands are nowadays the healthiest place in America. The terrible tropical diseases which used to ravage the islands have been wiped out.—

In one way the islands are more Danish than ever before, and that is the goods on sale in the shops. Danish porcelain, silver, handicrafts, furniture, foodstuffs, beer, spirits, cigars, biscuits etc. are all in predominance. One shopkeeper told the author that Danish simply was held to be synonymous with quality and the very best taste.

Both in the Virgin Islands and Denmark there are societies whose aim is to strengthen the cultural and personal ties which exist between the former Danish West Indies and the motherland. It is a heartwarming thought that this small pocket of Danish history and culture may be able to preserve its distinctive character among the many islands of the West Indies.